

HUOMISEN

01 2019

TEKIJÄT

KUNTARAHOITUKSEN ASIAKASLEHTI

Kuopion palveluverkko rakentuu digityökalun avulla

Energia- tehokkuustoimet

kutistavat käyttö-
menoja ja päästöjä

MITÄ TEHDÄ
SISÄILMA-
ONGELMAISILLE
RAKENNUKSILLE?

s. 14

Luovuudella ja avoimuudella

vauhtia
digikehitykseen

Koulutus – vanha lääke uuteen vaivaan?

Vuosi 2019 on meille merkkipaalu, Kuntarahoitus täyttää 30 vuotta. Ajat ovat melkoisesti muuttuneet sitten Kuntarahoituksen perustamisvuoden 1989. Suomi oli 1970- ja 1980-luvuilla kasvanut kehitysmaasta talousmaaksi. Vietettiin nousukauden juhlaa. Pian 1990-luvun alun taluskriisi kuitenkin syöksi Suomen syviin vesiin.

Tuolloin talouden elvytyskeinovalikoima oli toisenlainen kuin tänään. Meillä oli oma valuutta, pystyimme itse päättämään korkotasosta. Vaikeassa tilanteessa kyettiin myös tekemään tiukkoja päätöksiä, ja vientiteollisuuden vetämänä talous ja Suomi saatiin uuteen nousuun. Taisi mukana olla hitunen onneakin.

Talouden imussa myös Kuntarahoitus kehittyi nopeasti ja tasaisen kasvun tietä jatkui aina vuoden 2008 taluskriisiin asti. Kriisi iski kovalla kädellä myös suomalaiseen pankkisektoriin. Kuntasektorin ja valtion tukeman asuntotuotannon oli vaikea saada pankeilta edes lyhytaikaista lainaa. Tässä ahdingossa Kuntarahoituksesta tuli entistä merkityksellisempi tekijä julkisen rahoituksen ylläpitämisessä.

Juhlavuodet tarjoavat tilaisuuden kurkata menneeseen, mutta vielä tärkeämpää on katsoa eteenpäin. Nykyisessä maailmantalouden horjuvassa tilanteessa ja toimintaympäristön nopeassa kehityksessä tulevaisuutta on vaikea ennustaa. Olosuhteet voivat muuttua nopeasti, ja laineet rantautuvat Suomeenkin väistämättä.

Britanniaa uhkaava sopimukseton Brexit, suurvaltasuhteiden kiristyminen ja maailmantalouden kasvun hidastuminen piirtävät suuria kysymysmerkkejä lähitulevaisuuteen. Kotimaassa sote-epävarmuus jatkuu, mutta varmaa on, että takaisin lähtöpisteeseen ei palata. Monet kunnat ovat jo miettineet vaihtoehtoisia ratkaisuja yhteistyön lisäämiseksi.

Sekin on näkyvissä, että asiakaskuntamme uudistuu. Ohjaksiin on jo osittain astunut uusi sukupolvi, joka on tottunut käyttämään toisenlaisia työkaluja kuin edeltäjänsä. Tähän muutokseen ja yhä kasvavaan tehokkuuden tarpeeseen vastaamme kehittämällä hartiavoimin uusia palveluja ja ratkaisuja. Niitä työstävät myös monet muut toimijat ja asiakkaamme itse, kuten tässä, erityisesti digitalisaation mahdollisuuksiin pureutuvassa Huomisen tekijät -numerossa kerrotaan. Pidämme aihetta säännöllisesti esillä myös verkkolehdeksämme osoitteessa huomisentekijat.kuntarahoitus.fi.

Mutta miten Suomi selviää myös tulevaisuudessa maailmalta vyöryvistä talouden heilahteluista ja muista myllyryksistä? 1990-luvun lamasta selviämiseen vaikutti osaltaan myös panostaminen inhimilliseen pääomaan. Koulutusjärjestelmän korkea taso säilytettiin ja innovaatiopolitiikkaan satsattiin. Yhdenvertaiset mahdollisuudet hankkia koulutusta säilytettiin.

Voisiko koulutuksen korkeassa tasossa ja innovoinnissa olla avain myös tulevista kriiseistä selviämiseen ja suomalaisen hyvinvoinnin ylläpitämiseen? Niin me uskomme.

Olemme jo usean vuoden ajan olleet mukana Yrityskylä-toiminnassa ja Nuori yrittäjyys -ohjelmassa. Juhlavuonna huomioimme lapsia ja nuoria aiempaakin enemmän ja autamme heitä pyrkimään kohti omia unelmiaan. Vuoden mittaan kerromme tästä lisää aihetunnisteella #huomisentekijät. Pysykää kanavilla!

Esa Kallio

toimitusjohtaja

Kuntarahoitus Oyj

Twitter @EsaKallio1

02 **Pääkirjoitus**

04 **Lyhyesti**

06 **Digivoimaa palveluverkon suunnittelemiseen**
Kuopion DigiPAVe-hankkeessa kehitetty työkalu tarjoaa ajantasaista tietoa palveluverkon suunnitteluun.

10 **Apollo sopii myös asuntorakennuttajille**
Setlementtiasuntojen lainasalkut siirtyivät Apolloon.

12 **Kuntarahoituksen vuosi 2018**
Vuosi 2018 oli kehityksen ja vakaan kasvun aikaa.

14 **Kunnan talot kuntoon tai kumoon**
Terveiden talojen puolesta puhuva Juhani Pirinen näkee sisäilma-asioissa myös valonpilkahduksia.

18 **Kuntavaikuttajan kyselyvartti**
Jyväskylän talousjohtaja Ari Hirvensalo iloitsee talouden tasapainosta ja toivoo nopeampia liikenneyhteyksiä.

20 **"Kehittäjäporukasta lentää pois heti, jos suusta tulee 'ei voi'"**
Neljä näkökulmaa kuntien digitalisaation hyötyihin ja sudenkuoppiin.

24 **Lempäälä sanoi digitalisaatiolle kyllä**
Kuntalaisten tarpeisiin haetaan vastauksia palvelumuotoilun avulla.

26 **Tylsien työvaiheiden poistaja**
Kehitysasiantuntija Walteri Vuorimaa valjastaa robotiikkaa asiakkaiden ja henkilöstön eduksi.

28 **Energiatehokkuustoimet kutistavat kuntien käyttömenoja ja päästöjä**
Olemassa olevien rakennusten energiakorjaukset avainasemassa.

31 **Kolumni**
Digitalisaatio vaatii uudenlaista kulttuuria.

Huomisen tekijät on neljä kertaa vuodessa ilmestyvä Kuntarahoituksen asiakaslehti.
Julkaisija Kuntarahoitus Oyj, PL 744, 00101 Helsinki, www.kuntarahoitus.fi
Päätoimittaja Sirpa Kestilä **Toimituskunta** Rami Erkkilä, Jenni Heikkilä, Soili Helminen, Sirpa Kestilä, Antti Kontio, Paula Merta, Juho Paananen
Ulkoasu ja taitto SEK **Kannen kuva** Jesse Karjalainen **Painopaikka** Forssa Print
Osoitelähde Kuntalehden ja Kuntarahoituksen asiakasrekisteri
Tilaukset ja osoitteenmuutokset info@kuntarahoitus.fi ISSN 2489-5776

Ministeri Kimmo Tiilikainen, Joensuun kaupunginjohtaja Kari Karjalainen, Joensuun tilakeskuksen johtaja Timo Korhonen ja Kuntarahoituksen toimitusjohtaja Esa Kallio.

Joensuu on vuoden vihreä edelläkävijä

Kuntarahoitus palkitsi Joensuun kaupungin Vuoden vihreänä edelläkävijänä 23. tammikuuta Musiikkitalolla järjestetyssä vähähiilisen rakentamisen seminaarissa. Seminaarissa palkinnon Joensuulle luovuttivat ympäristöministeri **Kimmo Tiilikainen** sekä Kuntarahoituksen toimitusjohtaja **Esa Kallio**.

– Palkinnolla haluamme nostaa esiin toimijoita, jotka ovat asettaneet kunnan himoisia tavoitteita ja ovat esimerkiksi integroineet ympäristöajattelun kaikkeen toimintaansa, Esa Kallio perusteli palkintoa.

Joensuun kokonaisvaltainen ote ympäristöajattelussa konkretisoituu kaupunkilaisten arjessa vihreää teknologiaa hyödyntävissä ja Kuntarahoituksen vihreällä rahoituksella rahoitetuissa uusissa päiväkodeissa ja kouluissa.

Palkintona vihreästä edelläkävijyydestä Kuntarahoitus lahjoittaa Joensuun kaupungille kesällä 2019 valmistuvan ympäristötaideteoksen Joensuun torin lähetyvillä, kävelykadun varrella sijaitsevalle leikkipaikalle. Kohteen suunnittelusta vastaa luovaan ympäristösuunnitteluun erikoistunut suomalainen Berry Creative.

Kuntarahoitukselta vuoden alussa euro-määräinen viitelaina

Kuntarahoitus tarttui tilaisuuteen heti alkuvuodesta ja laski liikkeeseen uuden miljardin euron viitelainan. Viiden vuoden laina herätti markkinoilla ja sijoittajakunnassa suurta kiinnostusta.

Keskiviikkona 9. tammikuuta hinnoitellun viitelainan kuponkikorko on 0,125 % ja hinnoittelu 5 korkopistettä alle vastaavan koronvaihtosopimuskoron. Lainan kysyntä oli vahvaa, merkintäkirjan koko kasvoi yli 1,25 miljardiin euroon.

Suurimpia sijoittajaryhmiä olivat pankit (37 %) sekä keskuspankit ja instituti-onaaliset sijoittajat (36 %). Yhteensä 42 sijoittajaa osallistui järjestelyyn, josta 97 % myytiin Eurooppaan ja Lähi-itään. Jopa 18 % myytiin Pohjoismaihin.

Hyvä (yhteis)kunta -Master Class ratkoo kestävän hyvinvoinnin haasteita

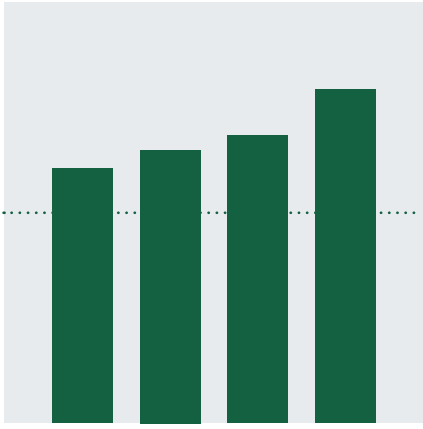
Kuntarahoitus ja Helsingin yliopisto järjestävät kevään 2019 aikana Master Class -ohjelman, jonka teemana on kestävä hyvinvointi tulevaisuuden kunnissa.

Maisteritason opiskelijoille sekä nuorille tutkijoille tai ammattilaisille suunnatulla kurssilla nelisenkymmentä opiskelijaa ratkoo haasteita, joiden teemoina on investointien yhteiskunnallisen vaikuttavuuden arvioiminen sekä kasvavien ja väestöltään vähenevien alueiden erityispiirteet.

Master Class on osa Kuntarahoituksen vastuullisuus toimintaa. Yhteistyö tähtää hyödynnettävän tiedon ja työkalujen tarjoamiseen kunnille, mutta myös Kuntarahoituksen toiminnan kuvaamiseen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden näkökulmasta.

5.6.

RISKIENHALLINTAPÄIVÄ

Kuntarahoituksen vakavaraisuus

täyttää reilusti EKP:n asettaman vaatimustason

Euroopan keskuspankki (EKP) on vahvistanut osana vuosittaista SREP-prosessia (Supervisory review and evaluation process) Kuntarahoituksen vakavaraisuuden vastaavan sille asetettuja vaatimuksia.

Samalla keskuspankki on asettanut Kuntarahoitukselle ydinpääomaa (CET1) koskevan lisäpääomavaatimuksen, joka tulee lainsäädäntöön sisältyvän minimivaatimuksen (8 %) päälle. EKP:n asettama ydinpääomaa koskeva lisäpääomavaatimus (P2R) on 2,25 prosenttia ja se tulee voimaan 1.3.2019.

Konserni täyttää vakavaraisuusvaatimuksen moninkertaisesti. Jatkuva SREP-prosessi on osa EKP:n pankkivalvontaa. Pankkivalvonnan tavoitteena on varmistaa rahoituslaitosten riskienhallinnanmenetelmien laatu sekä pääomien ja likviditeetin riittävyys.

Kartalla riskeistä?

Suomen Kuntaliitto ja Kuntarahoitus järjestävät perinteisen riskienhallinnan teemapäivän keskiviikkona 5.6.2019 Kuntatalolla Helsingissä. Tilaisuudessa käsitellään ajankohtaisia ilmiöitä kuten kuntien elinvoimakysymyksiä, maakunta- ja sote-uudistuksen viimeisimpiä vaiheita, ilmastotyön vaikutuksia kuntien talouteen sekä rahoitusmarkkinoiden tilannetta. Asioita puetaan myös paneelikeskusteluissa. Tilaisuus on maksuton ja pidetään suomeksi.

Katso lisätietoja verkosta: huomisentekijat.kuntarahoitus.fi

Suomessa on 20 vuoden kuluttua vain kolme aitoa kasvuseutua

Syntyvyyden romahdus aiheuttaa odottamattomia muutoksia isojen kaupunkien ja niiden lähiseutujen väestönkehitykseen.

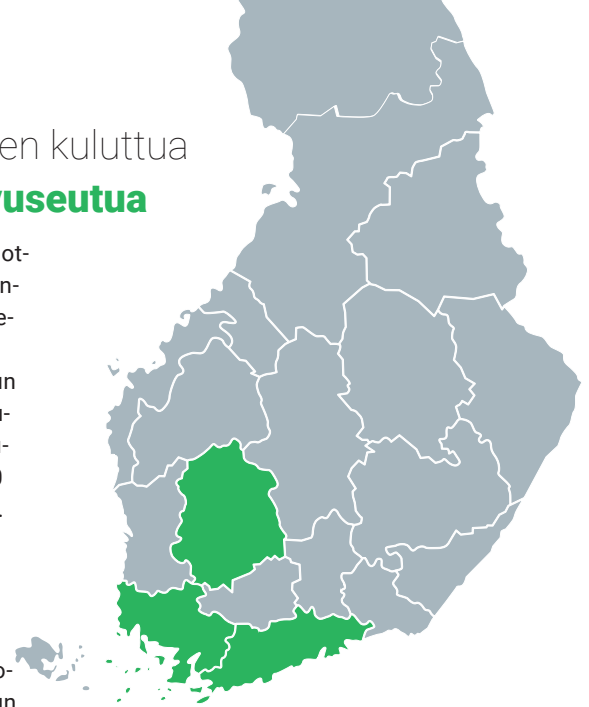
Kymmenen keskeisen kasvuseudun väestökehitystä analysoiva tuore alueellinen ennuste kertoo, että pääkaupunkiseudun väestö kasvaa 270 000 asukkaalla vuoteen 2040 mennessä. Ennusteen mukaan selkeää kasvua nähdään Helsingin lisäksi vain Tampereen ja Turun seuduilla. Maltillista kasvua ennuste osoittaa vielä Oulun ja Jyväskylän seuduille ja pientä Kuopion, mutta niissäkin väestönkasvun odotetaan kääntyvän laskuun 2030-luvun puolivälissä.

Väestöennusteen tilaajat ovat Kuntarahoitus, Hypo, RAKLI ja ympäristö-

Mitä taloudessa tapahtuu?

Huomisen tekijöiden verkossa julkaistaan joka kuukausi katsaus maailman talouteen. Jos haluat pitää itsesi kartalla esimerkiksi siitä, miten käänneet Yhdysvalloissa vaikuttavat talouteen tai aikooko EKP nostaa korkoaan, seuraa markkinakatsauksia osoitteessa huomisentekijat.kuntarahoitus.fi/talous.

ministeriö. Selvityksen on toteuttanut aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI. Tarkastelussa ovat Helsingin, Tampereen, Turun, Oulun, Lahden, Jyväskylän, Kuopion, Seinäjoen, Joensuun ja Vaasan kaupunkiseutujen väestökehitykset vuosina 2017–2040.

Koosteen ennusteen löydöksistä löydät Kuntarahoituksen verkkosivuilta osoitteessa kuntarahoitus.fi.

Uusia kasvoja ja tuoreita näkökulmia verkossa

Huomisen tekijät nostaa säännöllisesti esiin kuntien parissa työtä tekeviä vaikuttajia ja heidän näkökulmiaan. Verkosta voit lukea muun muassa mitä Kuntaliiton tuore toimitusjohtaja **Minna Karhunen** ajattelee kuntien tulevaisuudesta sekä asianajaja **Tuomas Ahon** näkemyksiä maakunta- ja soteuudistukseen sekä kuntien rakennushankkeisiin liittyvistä juridisista kysymyksistä. Lue lisää: huomisentekijat.kuntarahoitus.fi

Digivoimaa palveluverkon suunnitteluun

TEKSTI: **Mika Remes** | KUVAT: **Jesse Karjalainen ja Lassi Saijets**

Palveluverkko käsittää oikeastaan kaiken, mitä kunta asukkailleen tarjoaa. Siksi palveluverkon suunnittelussa tarvitaan helposti koottavaa ja ajantasaista tietoa. Kuopiossa toteutetussa DigiPAVe-hankkeessa on kehitetty mahdollisimman reaaliaikaiseen tietoon perustuva konkreettinen digitaalinen ohjelmatyökalu päättäjien avuksi kunnan palveluverkon suunnitteluun. Sen uskotaan poikivan myös merkittäviä säästöjä kunnalle.

- DigiPAVe tarkoittaa digitaalista palveluverkkosuunnittelua. Se on vuoden 2018 lopulla päättynyt Kuopion kaupungin toteuttama hanke, jossa kehitettiin pilottiversio digitaalisesti toimivasta työkalusta kunnan palveluverkoston suunnitteluun.
- DigiPAVe-sovelluksen ja toimintamallin ideana on kunnan palvelu- ja toimitilaverkoston suorituskyvyn ja kapasiteetin jatkuva seuranta ja toiminnan tarpeitten analysointi tietojärjestelmäpohjaisen paikkatietoon sidotun analytiikan avulla.
- Digitaalisen työkalun avulla voidaan mallintaa vaihtoehtoisia palveluverkkoskenaarioita palvelutarve-ennusteeseen perustuen, sekä tehdä kustannusten vertailua suhteessa nykyiseen verkostoon.
- DigiPAVe-hankkeessa kehitetyt ratkaisut voidaan hyödyntää myöhemmin hyödyntää myös muissa Suomen kunnissa sekä skaalata laajempaan mittakaavaan esimerkiksi seutu- tai maakuntatason palveluverkkosuunnitteluun.

Lue lisää: digipave.fi

Kunnan palveluverkon suunnittelulla on valtava vaikutus myös kunnan talouteen.

Kunta X:n kunnantalolla pidetään tärkeää palaveria. Kunnanjohtaja, tilapalvelun päällikkö ja sivistyslautakunnan puheenjohtaja pohtivat, säilyttääkö monelle kunnan asukkaalle tärkeä kyläkouluverkosta vai pitäisikö rakentaa kokonaan uusi ajanmukainen koulu? Suunnitelmia ja laskelmia tehtäessä kahvia kuluu, muutama lohileipäkin. ”Tämä olisi niin paljon helpompaa, jos kaiken tarvittavan tiedon saisi kerralla eteensä päätteelle”, huokaa lopulta urakasta uupunut kunnanjohtaja.

Kuopion kaupungin hankesuunnitteluarkkitehti **Emilia Rönkkö** kuvitteleman tilanne hieman hymyilyttää, mutta totta toinen puoli: kunnan palveluverkon suunnittelu on kuin monimutkainen palapeli, missä kaikki vaikuttaa kaikkeen. Siksi relevantti ja ajanmukainen tieto on valtaa. Rönkkö, jos kuka, sen tietää. Hänen työtehtäviinsä kuuluu miettiä, millaista palveluverkkoa Kuopion kaupunki tarvitsee.

Rönkkö myös valmisteleo kaupungin investointihankkeita ja tuottaa taustatietoa päättäjien avuksi.

Hajallaan oleva tieto yhteen

Kunnan palveluverkon suunnittelulla on valtava vaikutus kuntaan, myös sen talouteen. Palveluverkko käsittää lyhyesti sanottuna kaikki kunnan palvelut. Se koostuu joukosta hyvin erilaisia ja kokoisia asioita, kuten päiväkotiverkoston tai tiedon siitä, missä kiireellisyysjärjestyksessä kunnan omistamia kiinteistöjä korjataan.

Palveluverkon tärkeeseen nähden sen suunnitteluun kunnissa resursoidaan Rönkön mielestä yllättävän vähän työvoimaa. Hyvällä palveluverkkosuunnittelulla kunta voi nimittäin välttyä monelta murheelta. Resursointikaan ei itsessään kannata pitkälle, jos käytössä ei ole toimivia työkaluja.

– Siksi aloimme Kuopiossa vuoden 2018 alussa kehittää digitaalisesti toimivaa tietojärjestelmää, johon koostetaan ajantasaista, mutta kunnassa hajallaan olevaa tietoa palveluverkon nykytilasta. Kehitystyön tuloksena syntyi lopulta pilottiversio nimeltä DigiPAVe, joka tarkoittaa dynaamisesti toimivaa digitaalista palveluverkkosuunnittelun sovellusta kertoo Rönkkö.

DigiPAVe-hanketta veti tiimi, johon kuului Rönkön lisäksi Kuopion kaupungin toimitilojohtaja **Hannu Väänänen** ja kaupunkisuunnittelija **Jussi Niilahti**. Haasteeseen kannusti Kuopion kaupunkistrategiaan kirjattu slogan ”lupa tehdä toisin”.

– Kuopion palveluverkkoa on perinteisesti suunniteltu viiden vuoden välein ulkopuolisten konsulttien tekemän palveluverkkoselvityksen pohjalta. Vaikka selvitys olisi kuinka pätevä, sen tieto alkaa olla vanhentunutta ilmestyessään. Halusimme kehittää työkalun, joka tarjoaa muutakin kuin nyt lukematomiin exceleihin kootun tiedon, ja joka sisältää tietoa yli kaupunginhallinnon eri sektoreiden. Toisin sanoen, halusimme yhteisen näkemyksen palveluverkoston nykytilasta ja tiedolla johtamista hyödyntävän yhteistyömallin kuntaorganisaatiolle, Rönkkö kertoo.

Valistuneempia vaihtoehtoja

DigiPAVEN pilottiversio toteutettiin hankkeesta innostuneen FCG Konsultointi Oy:n kanssa. Pilotoinnin testiympäristönä toimi Kuopion kaupungin koulu- ja päiväkotiverkostotyö. Hanke sai rahoitusta ympäristöministeriön koordinoimasta kiinteistö- ja rakentamisan digitalisaatiota vauhdittavasta KIRA-digi-ohjelmasta, joka on ollut yksi hallituksen kärkihankkeista.

Hankkeen haasteena oli saada hajallaan eri järjestelmissä ja yksikkökohtaisissa tietovarannoissa oleva tieto yhteen ja yhteismitalliseen muotoon. Tietoa siis kunnassa on, mutta tietojen keskinäiset riippuvuussuhteet jäävät usein hahmottomattomiksi.

Ratkaisuksi DigiPAVessa kehitettiin sovellutus ja toimintamalli, jossa kunnan palvelu- ja toimitilaverkoston suorituskykyä ja kapasiteettia päästiin jatkuvasti seuraamaan ja analysoimaan tietopohjaiseen paikkatietoon sidotun analytiikan avulla.

– DigiPAVen kautta päästään käsiksi hyvin konkreettisiin asioihin, kuten kunnan investointitarpeisiin. Kun käytössä on reaaliaikaista tietoa faktapohjana, kunta voi tehdä valistuneempia ratkaisuja palveluverkon vaatimien investointien suhteen. Ääriesimerkkinä voisi mainita, ettei aleta huoltomaalata purettavaa taloa tai hankkia viipalekoulua juuri valmistuneen koulun pihalle, Rönkkö selvittää.

DigiPAVesta on erityistä hyötyä, kun mietitään eri skenaarioita päätöksentekoa varten. Jos kunta haluaa panostaa kyläkouluverkoston, DigiPAVe auttaa simuloimaan, mitä se käytännössä merkitsee: millainen on väestöpohja ja ikäluokkien kehitys, mitä investointeja tilaratkaisuihin tarvitaan, millainen on korjausvelka, mitä verkoston ylläpito maksaa...

– Näin päästään tekemään tietoisempia päätöksiä eri vaihtoehtojen välillä. Tällä ei ole suinkaan tarkoitus korvata poliittista päätöksentekoa vaan tuoda siihen lisää argumentaatiota, Rönkkö muistuttaa.

Hyvä suunnittelu tuo suuret säästöt

DigiPAVe on nyt olemassa pilottiversiona ja jatkokehitystyö on alkamassa. Sitä on tarkoitus testata Kuopion kuntaverkkosuunnittelussa ja kehittää siitä kunnille sopiva tuotantoversio. Jatkokehitykseen on määrä saada muitakin kuntia mukaan. DigiPAVe sopii kaikille vähänkin suuremmille kunnille, sillä se on työkalu kunnan palveluverkoston suunnitteluun ja tehokäyttöön.

– Meillä ei vielä ole konkreettisia lukuja sen säästövaikutuksista, mutta oletettavasti niitä pitäisi hyvin koitua, kun kunnassa voidaan mallintaa eri palveluverkkoskenaarioita keskenään suhteessa nykyiseen verkostoon, Rönkkö sanoo.

Skenaarioita tarkastelemalla on Rönkön mieleistä huomattavasti helpompi arvioida, millaisista tiloista kannattaa luopua, millaisia säästöjä vuosittain saadaan toiminta- ja tilaratkaisuissa ja millainen hintalappu koituu uudisrakentamisesta.

– Kunnille on koosta riippumatta entistä tärkeämpää pyrkiä näkemään valtuustokausien yli, mihin suuntaan palveluverkkoa kehitetään. Todelliset säästöt ja hyödyt tulevat onnistuneesta pitkän aikavälin suunnittelusta, ei poliittisista pikavoitoista. Siinä DigiPAVe on suureksi avuksi, muistuttaa Rönkkö.

Kun käytössä on reaaliaikaista tietoa faktapohjana, kunta voi tehdä valistuneempia ratkaisuja palveluverkon vaatimien investointien suhteen.

Apollolla ja talousennustesovelluksella monenlaisia mahdollisuuksia

Kuntarahoituksen Apollo-palvelun viimeisin täydennys, talousennustesovellus, tuo kaivattua tietoa ja näkymää kuntien pitkän aikavälin suunnittelutyöhön ja investointipäätöksiin. Se tarjoaa mahdollisuuden nähdä, miten päätös vaikuttaa kunnan talouteen pitkällä aikavälillä, esimerkiksi 10–20 vuoden päästä. Pilottikäyttäjät ovat testanneet sovellusta syksyn 2018 aikana, tämän vuoden aikana työkalu tulee laajemmin Kuntarahoituksen asiakkaiden saataville.

Talousennuste on kehitetty tiiviissä yhteistyössä asiakkaiden kanssa. Käyttäjien tarpeet ohjaavat myös koko Apollo-palvelun kehitystä.

Jatkokehitysaihoita on paljon, yksi mahdollinen kehityssuunta on ominaisuus, jolla voisi vertailla investointien rahoitusta ja vaihtoehtoisia toteutustapoja.

Myös Apollon ja sen eri sovellusten integroitavuutta toisiin järjestelmiin parannetaan jatkuvasti. Tulevaisuudessa voisi siis olla mahdollista, että esimerkiksi DigiPAVen avulla suunniteltujen päiväkotien tai muiden palvelujen vaihtoehtoisia rahoitus- ja toteutustapoja voisi vertailla Apollossa.

Lue lisää: kuntarahoitus.fi/apollo

Apollo sopii myös asuntorakennuttajille

TEKSTI: **Hannele Borra** | KUVA: **Setlementtiasunnot**

Rahoitussalkun hallinnan ja talouden suunnittelun ratkaisu Apollo tukee nyt myös yleishyödyllisen asuntorakentamisen toimijoita tiedolla johtamisessa. Yhteisöllisyyteen panostavassa Setlementtiasunnoissa Apollon ominaisuuksia on jo testattu käytännössä.

Apolloa kehitetään jatkuvasti myös yleishyödyllisen asuntotuotannon toimijoiden tarpeet huomioiden.

Kuntarahoituksen Apollo-palvelua on kehitetty ja pidetty kunnille suunnattuna palveluna. Nyt ratkaisu tarjoaa kehittyneet työkalut myös yleishyödyllisen asuntotuotannon toimijoille oman lainaposition analysointiin ja raportointiin sekä rahoitussalkun elinkaaren mallintamiseen.

– Palvelun asuntorakennuttajille tarjoamat hyödyt ovat samat kuin kunnille ja kuntakonserneille. Apolloon saa kaikki rahoitussopimukset, ja analyyseja ja raportteja salkun kehityksestä voi tehdä tuoreeseen markkinadataan perustuen. Apollo pystyy auttamaan esimerkiksi sen arvioimisessa, miten Valtiokonttorin osuus vaikuttaa korkotukilainojen kokonaiskorkoriskiin, Kuntarahoituksen rahoituspäällikkö **Okko Rostedt** kuvailee.

Ajankohtaista tietoa päätöksenteon tueksi

Setlementtiasunnot otti Apollon käyttöönsä joulukuussa 2018. Ratkaisua lainojen hallintaan oli etsitty jo vuoden ajan. Tiedon näkyväksi tekemisen lisäksi Apollon odotetaan tuovan tehokkuutta toimintaan.

– Apollo on meille todella tärkeä ja odotettu työkalu suunnittelun ja budjetoinnin tueksi. Nyt saamme ajantasaista tietoa nopeasti, Setlementtiasuntojen palvelutoiminnasta ja taloudesta vastaava johtaja **Tuija Kempainen** kertoo.

Aiemmin Setlementtiasuntojen lainasalkkuja hallinnoitiin Excelissä. Apollosta saatavat raportit ovat Kempaisen mu-

kaan ”kuin toisesta maailmasta”.

– Saamme nyt muutamalla klikkauksella hyvät raportit ja näkymät sekä johdolle että hallitukselle päätöksenteon tueksi. Aiemmin raporttien tekeminen oli käytännössä mahdotonta, lisäksi Excel oli hyvin riskialtis työkalu.

Kempaisen kokemuksen mukaan Apollo sopii Setlementtiasuntojen tarpeisiin hyvin.

– Talomme ja samalla korkotukilainamme ovat melko uusia, Apollo mallintaa lainatietojamme hyvin.

Jatkuvaa kehitystä monipuolisiin tarpeisiin

Setlementtiasunnot otti päätöksen jälkeen Apollon käyttöön nopeasti. Kempainen kiitteleekin sujuvaa käyttöönottoa ja asiantuntevaa palvelua.

– Meillä on sellainen tunne, että Apolloa kehitetään jatkuvasti ja meitä kuunnellaan. Mikäli meillä olisi jotain muutostoi-veita, uskon, että niistä pystyisi keskustelemaan Kuntarahoituksen kanssa, Kempainen pohtii.

Okko Rostedt vahvistaa, että kehitystyötä tehdään jatkuvasti myös yleishyödyllisen asuntotuotannon toimijoiden tarpeet huomioiden.

– Kehitämme Apolloa jatkuvasti asiakkaidemme tarpeiden mukaisesti. Tutkimme esimerkiksi mahdollisuutta viedä dataa Apollosta muihin järjestelmiin. Myös Apollon integroitavuutta toisiin järjestelmiin parannetaan jatkuvasti, Rostedt kertoo.

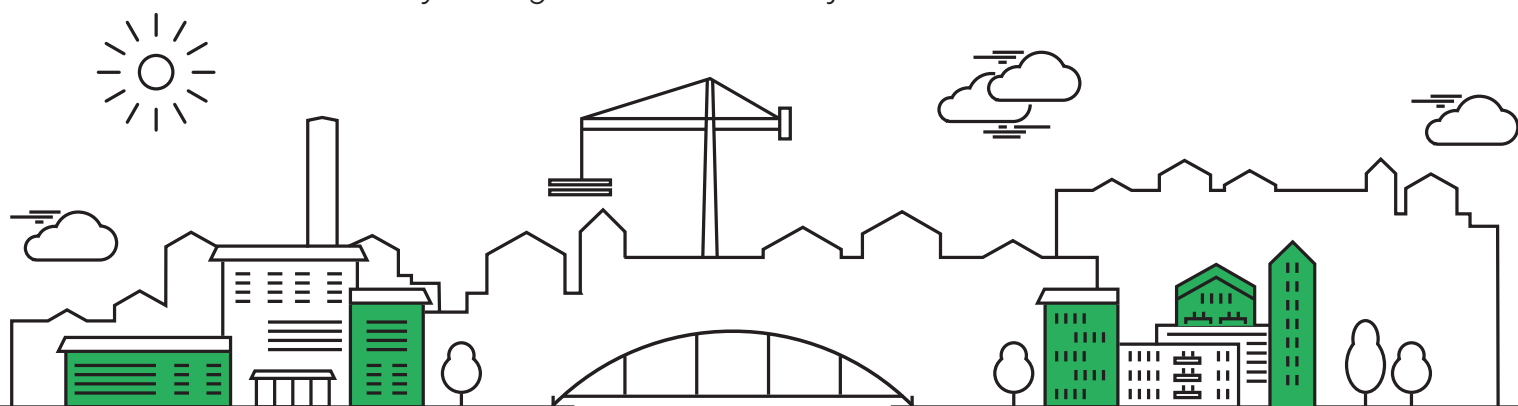
Yhteisöllistä ja monisukupolvista kortteliasumista

Setlementtiasunnot Oy on vuonna 2000 perustettu yhteisöllinen asuntorakennuttaja. Yhtiön ensimmäinen talo valmistui Malmille vuonna 2003. Nyt Setlementtiyhtiöllä, Setlementtiasunnot Oy:llä ja sen tytäryhtiö Setlementtiasumisoikeus Oy:llä, on kahdeksassa kaupungissa yhteensä 24 taloa, joissa asuu yli 2 000 asukasta.

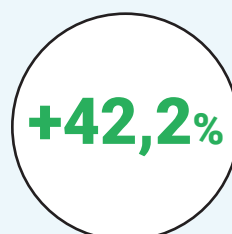
Setlementtiasunnot keskittyy toteuttamaan ylisukupolvisia kortteliyhteisöjä sekä panostaa vastuullisuuteen, paikallisiin palveluihin, ekologisuuteen ja hankintaketjujen eettisyyteen. Setlementtiasunnot Oy:n visiona on olla yhteisöllisen monisukupolvisen kortteliasumisen kansainvälinen edelläkävijä.

Kasvun ja kehityksen vuosi

Vuosi 2018 oli Kuntarahoitukselle ja sen asiakkaille suotuisa. Rahoituksen kysyntä kasvoi, varainhankinnassa kansainvälisellä pääomamarkkinalla onnistuttiin hyvin. Kuntarahoituksessa kirkastettiin arvot, täsmennettiin asiakasstrategia ja jatkettiin työtä digitaalisten ratkaisujen kehittämiseksi.

UUSIA LAINOJA
LÄHES

LEASINGRAHOITUKSEN
KANTA 614 MILJ. €

LIIKEVOITTO

PITKÄAIKAISEN
VARAINHANKINNAN
MÄÄRÄ:

Kuntarahoituksen vuoteen 2022 ulottuvan strategian mukaan yhtiö haluaa olla asiakkailleen paras rahoituksen asiantuntija muuttuvassa maailmassa. Tämä tavoite mielessä yhtiön arvot kirkastettiin ja asiakasstrategia täsmennettiin viime vuonna.

Arvoja työstettiin tiiviissä yhteistyössä henkilöstön kanssa ja lopputulemana Kuntarahoituksen yhteisiksi arvoiksi hyväksyttiin asiakaskeskeisyys, avoimuus ja vastuullisuus.

– Vastuullisuus on toiminnassamme läsnä sisäänrakennettuna, ja henkilöstön kanssa käytyjen keskustelujen perusteella oli selvää, että se nousee myös yhdeksi arvoistamme, Kuntarahoituksen toimitusjohtaja **Esa Kallio** kertoo.

Asiakkaalle parhaan osaamisen ja sopivimman ratkaisun tuominen ohjaa yhtiön kaikkea toimintaa rahoitusratkaisuihin ja sisäisestä kehittämisestä varainhankintaan.

– Avoimuus tulee näkymään asiakkaalle tarjottavan tiedon ja koko yhtiön osaamisen lisääntyvänä hyödyntämisenä. Lisäksi tavoitteenamme on entistä enemmän jakaa näkemyksiämme ja osallistua yhteiskunnallisiin keskusteluihin, Kallio jatkaa.

Arvojen näkymistä käytännön työssä on pohdittu henkilöstön kanssa myös alkuvuonna 2019 ja Kallion mukaan työtä arvojen ja strategian parissa jatketaan.

Lisää tietoa ja tehokkuutta

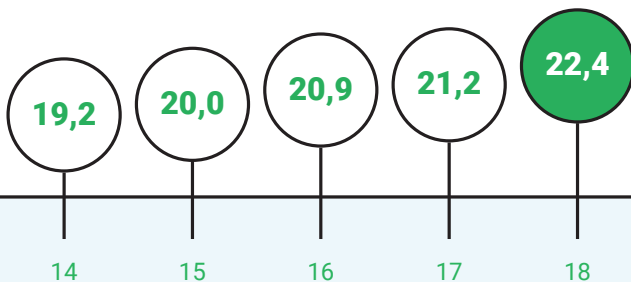
Digitaalisten ratkaisujen kehittäminen on keskeisessä roolissa Kuntarahoituksen strategian toteuttamisessa. Erilaisia teknologioita hyödynnetään yhä enemmän niin asiakkaille kehitettävissä palveluissa, oman toiminnan tehostamiseksi, jatkuvasti lisääntyvään sääntelyyn vastaamiseksi kuin riskienhallinnan parantamiseksi.

– Haluamme tarjota asiakkaillemme entistä enemmän tietoa heidän päätöksentekonsa tueksi. Uusilla digitaalisilla ratkaisuilla lisäämme tehokkuutta ja läpinäkyvyyttä, niin asiakkaiden talouden hallintaan kuin omaan toimintaamme. Jatkamme merkittäviä panostuksia palvelutarjonnan ja järjestelmien kehittämiseen myös tänä vuonna, Kallio kertoo.

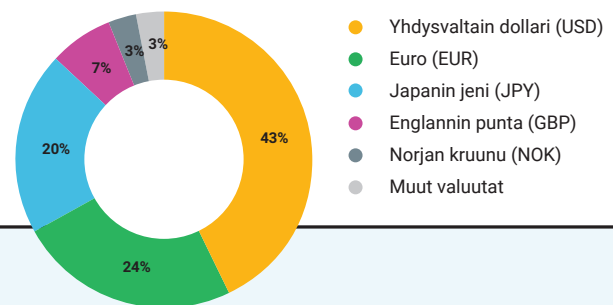
Asiakkaalle näkyvin ilmentymä kehitystyöstä on rahoitusalkun hallinnan ja talouden suunnittelun työkalu Apollo, joka laajentui vuonna 2018 yli 160 asiakkaan käyttöön.

– Olemme sitoutuneet Apollo-palvelun jatkuvaan kehittämiseen, ja aiomme tehdä sitä jatkossakin tiiviissä yhteistyössä asiakkaidemme kanssa.

Kuntarahoituksen vuosikertomus vuodelta 2018 löytyy osoitteesta [vuosikertomus.kuntarahoitus.fi/2018](https://www.kuntarahoitus.fi/2018)

LAINAKANNAN KEHITYS 2014–2018, MILJARDIA €

TEHTY VARAINHANKINTA 2018 VALUUTOITTAIN

INSPIRAN LIIKEVAIHTO:

AVAINLUVUT (KONSERNI):

	31.12.2018	31.12.2017
Liikevoitto (milj. euroa)	190,0	198,4
Korkokate (milj. euroa)	236,3	228,5
Taseen loppusumma (milj. euroa)	35 677	34 738
Omat varat yhteensä (milj. euroa)	1 413	1 293
Omat varat yhteensä suhteessa riskipainotettuihin eriin, %	87,97	72,50
Korkokate (milj. euroa)	151	134

Kunnan talot kuntoon tai kumoon

TEKSTI: Aija Kaijärvi KUVAT: Annukka Pakarinen ja iStock

Kunnat ja kuntayhtymät omistavat Suomessa yhteensä yli 60 000 rakennusta¹⁾. Mutta minkälaisia? Toistuvat uutiset koulujen ja päiväkotien sisäilmaongelmista, rakennusvirheistä ja romahtaneista sisäkatoista huolestuttavat syystä niin vanhempia kuin päättäjiäkin. Monissa kunnissa rakennusten omistamiseen ja ylläpitoon haetaan määrätietoisesti tehokkuutta ja uusia ratkaisuja, mutta korjausvelan kasvulle ei näy loppua.

Kuntien ja kuntayhtymien omistuksessa olevien rakennusten pinta-ala on yhteensä noin 50,6 miljoonaa kerrosneliometriä – ylläpidettävää tilaa on yli 7 000 jalkapallokentän edestä²⁾. Tyhjiä rakennuksia on jo noin 1,8 miljoonaa kerrosneliometriä ja määrän on arvioitu kasvavan väestörakenteen muutosten, digitalisaation sekä maakunta- ja sote-uudistuksen myötä. Lisäksi rakennuskannassa on paljon vajaakäytöllä olevia ja alkuperäiseen tarkoitukseensa soveltumattomia rakennuksia. Myös korjattavaa riittää vuosiksi eteenpäin.

– Pääosa kuntien hallinnoimista rakennuksista on peräisin 1970–80-luvulta, eivätkä kunnat ole vielä saaneet korjausvelasta niskalengkkiä. Jos nyt tehdään asiat hyvin, taitekohta korjausvelan kasvulle tulee noin 10 vuoden päästä. Tähän vaikuttaa myös se, että seuraavaksi peruskorjausikään tulee 1990-luvun rakennuskanta, joka on pienempi ja tehty kosteusteknisesti paremmin, FCG Suunnittelu ja tekniikan Rakennusterveys- ja sisäilmastopalvelujen toimialajohtaja **Juhani Pirinen** ennustaa.

Työtä terveiden talojen puolesta

Tekniikan tohtori Juhani Pirinen tunnetaan tulisieluisena terveiden talojen puolestapuhujana ja rakennuskannan vaalijana. Aiemmin ympäristöministeriön Kosteus- ja hometalkoita vuosia luotsannut mies on edelleen huolissaan sisäilma-asioista, mutta näkee myös valonpilkahduksia.

– Erityisesti asennepuolella on menty eteenpäin, sisäilmaongelmien tutkimista ei enää juurikaan tarvitse perustella, eikä oireilevia ihmisiä leimata luulosairaksi. Myös kosteudenhallinnan valvominen työmailla on paranemaan päin, vaikka vielä ei olla sillä tasolla, millä sen pitäisi olla. Vuoden 2017 alussa voimaan tullut kosteuskoordinaattorivaatimus parantaa tilannetta ja Kuivaketju 10 -järjestelmä toteuttaa vaatimuksia, joskin sen käytettävyys vaatii vielä kehittämistä, Pirinen listaa.

Nykyisessä tehtävässään Pirinen asiantuntijajoukkoineen konsultoi rapistuvan kiinteistökannan parissa tuskailevia kuntia sekä tutkii ja korjaa niiden hallinnoimia rakennuksia. Parhailaankin FCG:llä on käynnissä useita koulu- ja päiväkotityömaita eri puolilla Suomea. Mutta mitä kuntien pitäisi rakennuksilleen tehdä? Omistaa vai vuokrata tilat? Korjata vai jyrätä kelvottomat talot kumoon uusien tieltä? Pirisen mukaan polku on loppujen lopuksi yksinkertainen.

– Ensinnä kartoitetaan nykyinen kiinteistökanta ja rakennukset 'koritetaan' vaikkapa neljään luokkaan niiden kunnan ja tarpeellisuuden mukaan. Alueiden palveluverkkoselvitys ja arvio tulevaisuuden tarpeista antavat näkymän siihen, mihin ja minkälaisia rakennuksia oikeasti tarvitaan. Turhista kiinteistöistä pitää rohkeasti luopua ja jäljelle jäävien hallinnointi keskittää suurempiin tilapalveluyksiköihin. Näihin yksiköihin pitää palata kuntotutkimisen ja rakennusterveyden ammattilaisia ohjaamaan tutkimuksia ja korjaussuunnittelua.

– Hyvä johtajatus tässäkin on se, että kunnan tehtävä ei ole omistaa, vaan tuottaa palveluja kuntalaisille.

Lähteet: 1) Suomen virallinen tilasto (SVT): Rakennukset ja kesämökkit, ISSN=1798-677X. 2017, Liitetaulukko 2. Rakennukset käyttötarkoituksen mukaan vuosina 1980-2017. Helsinki: Tilastokeskus. 2) Kuntien rakennuskannan säästöpotentiaali, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 5/2018.

Rahalla saa myös laatua

Monissa kunnissa tehdään jo määrätietoista työtä kiinteistöjen hallinnoinnin, ylläpidon ja kunnan parantamiseksi, mutta vielä on paljon kuntia, joissa vasta heräillään. Myös tuoreimman vuonna 2017 julkaistun ROTI-raportin mukaan rakennetun omaisuuden hallinnassa on suuria kuntakohtaisia eroja³⁾.

– On aika surullista, että edelleen osa kuntapäätäjistä herää asiaan vasta, kun rakennusten käyttäjät hermostuvat niiden surkeaan tilaan lopullisesti ja päädytään koululakkoon tai valtakunnan uutisiin, Juhani Pirinen toteaa.

Pirinen muistuttaa, että rakentamisen ja korjaamisen laatuun voi vaikuttaa. – Rahoitusta kannattaa käyttää vipuvarten laadunvarmistamisessa jo kilpailutusvaiheessa. Pelkän hinnan tarkastelun sijaan tulisi esimerkiksi korjaushankkeissa edellyttää pätevien asiantuntijoiden ja tervetalo- tai kosteudenhallintakoordinaattorin käyttöä.

Viime vuosina kiinnostavaksi ratkaisuksi nousseessa elinkaarimallissa ulkopuolinen taho, esimerkiksi urakoitsija, vastaa rakennuksen suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta sopimuksen mukaisen ajan, joka on tyypillisesti 20 vuotta. Juhani Pirinen näkee tässä mallissa kunnan kannalta myös sudenkuopan.

– Rakennuksen tekninen arvo tippuu vuodessa 1,5–1,7 %, vaikka sitä olisi pidetty sopimuksen mukaisesti kunnossa. Elinkaarimallissa palvelusopimus päättyy yleensä juuri, kun

rakennuksen isot korjaustyöt alkavat olla ajankohtaisia, Pirinen varoittaa ja kehottaa tähän malliin päädyttyessä kiinnittämään erityistä huomiota kumppanin valintaan sekä sopimuksen sisältöön myös pitkällä tähtäimellä.

”Kunnan tehtävä ei ole omistaa, vaan tuottaa palveluja kuntalaisille.”

Lähde: 3) Rakennetun omaisuuden tila 2017, ROTI -raportti.

1 500 000

Suomessa on yhteensä noin 1,5 miljoonaa rakennusta.

9 000

Hoitoalan ja opetuskäytössä olevia rakennuksia on kumpiakin noin 9 000 kappaletta. Hoitoalan rakennusten määrä on ollut jatkuvassa kasvussa, opetusalan rakennusten määrä on sen sijaan pysynyt samalla tasolla koko 2000-luvun ajan.

60 000

Kuntakonsernien omistuksessa on yhteensä yli 60 000 rakennusta.

32,4 | 68,1 | 97,8

Kuntakonsernien omistuksessa olevan rakennuskannan tasearvo on noin 32,4 miljardia euroa, tekninen arvo noin 68,1 miljardia euroa ja jälleenhankinta-arvo noin 97,8 miljardia euroa.

9 000 000 000

Kuntakonserneilla on arvioitu olevan yhteensä noin 9 miljardin euron suuruinen korjausvelka.

500 000

Arvioiden mukaan jopa viidennes julkisista palvelurakennuksista on vaurioitunut merkittävästi. Näissä tiloissa oleskelee päivittäin jopa puoli miljoonaa lasta, vanhusta ja työikäistä.

Korjausvelkalaskelmia on toistaiseksi tehty lähinnä toimitiloista, joka kolmannella kunnalla on asiasta selvitys.

Investointipäätösten jälkeisiin käyttömenoihin on budjetoitu rahoitusta joka kolmannessa.

Elinkaarilaskelmia on käytetty uusinvestointien pohjana vain joka kymmenennessä kunnassa.

Kuntarahoitus kuntien kiinteistöhallinnon tukena

Kuntarahoitus ja sen tytäryhtiö Inspira tukevat kuntien kiinteistöhallintoa rahoitusratkaisulla ja taloudellisella neuvonannolla. Oikein mitoitetuista, kestävästä ja terveellisistä tiloista hyötyvät kaikki veronmaksajista käyttäjiin.

Joustavilla rahoitusratkaisulla kuntien kiinteistöhankeet, niin peruskorjaukset kuin uudisrakentaminen, voidaan toteuttaa kestävästi asiakkaan talouden kantokyky huomioiden. Kaikki investointikustannukset kuten suunnittelu, purku ja rakentaminen voidaan rahoittaa yhdellä sopimuskokonaisuudella, asiakkaan tarpeesta riippuen.

Taloudellinen neuvonanto tarjoaa tukea kiinteistöjen salkutukseen ja eri toimenpideskenaarioiden taloudellisten vaikutusten arviointiin. Lisäksi kuntia kannustetaan ja tuetaan taloutensa kantokyvyn varmistamisessa muun muassa tuottamalla taloudellisia ennusteita investointiohjelmien vaikutuksesta kunnan talouteen.

Asiantuntijamme voivat auttaa myös rakennushankkeen valmistelussa ja kilpailutusprosessien läpiviennissä.

Lue lisää:

huomisentekijat.kuntarahoitus.fi/palvelut/kiinteistoleasing-yleisty

"Yksi kaupunkimme strategian neljästä kärjestä on olla Suomen liikuntapääkaupunki, ja tämän tavoitteen arvoisia pyrimme jatkossakin olemaan."

Vetovoimainen Jyväskylä satsaa liikuntaan.

TEKSTI: **Hannele Borra** | KUVA: **Tommi Anttonen**

KUKA?

Ari Hirvensalo

- Työ: talousjohtaja
- Koulutus: yhteiskuntatieteiden maisteri
- Syntynyt: Oslissa vuonna 1955
- Asuu: Jyväskylässä

Miten Jyväskylän kaupungilla menee?

Meillä menee aika hyvin, monellakin mittarilla. Kaupungin vetovoima on erittäin kova. Viime vuonna maan sisäistä muuttovoittoa tuli noin 900 henkilöä, mikä on kaikkien aikojen ennätys. Kaupungin väkiluku kasvoi yli 1 200 hengellä eli lähes prosentilla.

Myös uusia asuntoja valmistui kaupunkiin ennätysmäärä, noin 2 000 kappaletta. Tämä kertoo aikamoisesta rakentamisen aktiivisuudesta.

Kaupungin talous on ollut kahdessa edellisessä, vuosien 2016 ja 2017 tilinpäätöksessä tasapainossa. Tasapaino näyttäisi jatkuvan 2018 tilinpäätöksessä ja kuluvan vuoden talousarviokin on tasapainoinen.

Yksi suurimmista hankkeistamme eli liikunnan ja hyvinvoinnin osaamiskeskittymä Hippos2020 etenee suunnitellusti. Nyt näyttää siltä, että useamman vuoden kestävät rakennustyöt voisivat alkaa ensi syksynä.

Mitkä ovat Jyväskylän vahvuudet?

Yksi Jyväskylän ehdottomista vahvuuksista on opiskelijavaltaisuus. Oppilaitoksemme, Jyväskylän yliopisto, ammattikorkeakoulu ja Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia ovat suosittuja ja tuovat hyvää sykettä kaupunkiin. Opiskelijoiden suuri osuus väestöstä leimaa kaupunkia ja sen tunnelmaa, täällä on eloisa ilmapiiri.

Jyväskylä on sopivan kokoinen kaupunki, ei liian suuri eikä liian pieni. Muuttohalukkuustutkimuksissa kaupunki on ollut kärkipäässä. Jyväskylää pidetään hyvänä kaupunkina.

Myös liikunta ja urheilu kuuluvat ehdottomasti vahvuuksiimme. Yksi kaupunkimme strategian neljästä kärjestä on olla Suomen liikuntapäika kaupunki, ja tämän tavoitteen arvoisia pyrimme jatkossakin olemaan. Hippos-osaamiskeskittymän lisäksi kaupungin tavoitteena on lisätä asuinympäristöjen liikumismahdollisuuksia, luoda mahdollisuuksia elinikäiseen liikkumiseen sekä kehittää uudenlaisia yhteistyö- ja palvelumalleja.

Mitkä ovat Jyväskylän suurimmat haasteet?

Talous on jatkuva haaste, rahareikiä on nähtävissä joka puolella. Talouden tasapainossa pysymisen eteen on tehtävä paljon töitä yhdessä päättäjien kanssa.

Työttömyysluvut ovat Jyväskylässä melko korkeat, kuten monella muullakin paikkakunnalla. Meillä opiskelijoiden suuri osuus kaupunkimme väestöstä vaikuttaa myös varmasti työttömyyslukuihin. Vihdoin työttömyys on hieman taittunut laskuun. Usein opiskelijat haluaisivat jäädä töihin Jyväskylään, mutta kaikki eivät valitettavasti työllisty kaupunkiin.

Myös Jyväskylän liikenteellinen asema aiheuttaa päänvaivaa. Kaupungin maantieteellinen sijainti on hyvä, mutta liikenneyhteyksiä pitäisi kehittää nopeammiksi. Tunnin juna Tampereelle olisi erittäin tarpeellinen!

Lisäksi kohtuuhintaisten asuntojen puute vaivaa Jyväskyläänkin. Markkinat tuntuvat tuottavan vain sijoitusasuntoja ja yksioitaita. Mistähän tähän löytyisi lääke?

Miten Jyväskylässä varaudutaan maakunta- ja sote-uudistuksen kiemuroihin?

Olemme olleet aktiivisesti mukana soten valmistelussa. Seuraamme tietysti tarkasti tilannetta ja valmistaudumme siihen, ettei sote toteudukaan suunnitellussa aikataulussa. Olemme pohtineet myös vapaaehtoista kuntayhtymää yhtenä vaihtoehtona.

Jyväskylään on valmistumassa uusi sairaala, johon on tulossa myös perusterveydenhuollon sairaansijoja. Niiden käsittely riippuu siitä, mitä koko sote-uudistukselle tapahtuu. Lakien läpimenoa riippumatta paljon konkreettisia asioita on ratkaistavana.

Mitä kaikkea olet tehnyt työurallasi?

Ylioppilaaksi tulon jälkeen kävin Lahdessa maanviljelyskoulun ja valmistuin maanviljelysteknikoiksi. Sen jälkeen opiskelu alkoi kiinnostaa ihan uudella tavalla. Valmistuin Jyväskylän yliopistosta ja olin onnekas, että sain jäädä tänne töihin. Opintojen jälkeen tein Jyväskylän kaupungille päivähoiton tarveselvityksen, silloin kunnallinen päivähoito oli vasta alkamassa. Tämän jälkeen olin sairaanhoitopiirillä eri taloustehtävissä noin kymmenen vuotta, minkä jälkeen siirryin kaupungin leipiin. Ensin toimin terveystieteiden talouspäällikkönä, sitten kaupungin taloussuunnittelupäällikkönä ja talousjohtajana 2000-luvun alkupuolelta asti.

Minkä kirjan luit tai minkä elokuvan katsoit viimeksi?

Jonkun verran tulee luettua. Viimeksi luin joululahjaksi saamani kirjan, **Mikko Paasin** *Sukellus valoon*. Kirja oli erittäin mielenkiintoinen, koska itsekin harrastan sukellusta. Siksikin se oli ihan pakko lukea!

Kenet kollegasi haluaisin nähdä haastateltavana seuraavassa Huomisen tekijöissä?

Seuraavaksi haluaisin nähdä palstalla Tampereen kaupungin talousjohtajan Jukka Männikön. Suuret kaupungit tekevät melko tiiviisti yhteistyötä, hän on sitä kautta minulle tuttu mies.

"KEHITTÄJÄPORUKASTA LENTÄÄ POIS HETI, JOS SUUSTA TUULEE "EI VOI" "

Digitalisaatio tarjoaa kunnille mahdollisuuksia suuriin hyötyihin ja säästöihin, mutta rahaa on vähän ja yhteistyössäkin vielä tekemistä. Millaisia toimivia ratkaisuja kunnissa on jo löydetty ja mitä sudenkuoppia kannattaa välttää? Huomisen tekijät kysyi neljältä asiantuntijalta.

TEKSTI: Kaisa Saario

Viikonloppuna harjoittelin ohjelmointikielen, ja maanantaina oli kolmen sivun ohjelmademo valmiina.

LUOVUUS KÄYTTÖÖN

Kun **Raikko Törönen** aloitti Imatran kaupungin kehittämis-koordinaattorina vuonna 2013, hän löysi uuden työhuoneensa pöydältä kaupungin talousarvion, tilinpäätöksen ja osavuosikatsauksen. Hän selaili opuksia ja yritti löytää osavuosikatsauksesta yhtymäkohtia talousarvioon. Se oli vaikeaa.

Törönen mietti, miksei tietoa voisi koota digitaalisesti yhteen paikkaan siten, että samalla kerrottaisiin, miten toteuma vastaa tavoitetta.

Törönen ei tiennyt ohjelmoinnista mitään, mutta se ei häntä haitannut.

–Viikonloppuna harjoittelin ohjelmointikielen, ja maanantaina oli kolmen sivun ohjelmademo valmiina. Siitä se sitten lähti.

Alusta on Törösen mukaan tärkein. Imatran tapauksessa sen olla avoin ja responsiivinen eli skaalautua kaikkiin näyttöpäätteisiin. Ja sitten sen piti tietysti olla halpa. Sopiva alusta löytyi Googlesta hakemalla ja kokeilemalla.

Alustan päälle rakentui lopulta neljä ohjelmaa, jotka mahdollistavat tarvittavat toiminnallisuudet. Rakentamisessa auttoi tietojohtaja **Kari Perälä**, joka kehotti myös myymään idean ensin sisäiselle tarkastukselle ja tarkastuslautakunnalle ja vasta sitten päättäjille. Se tepsii.

Nyt Imatran päättäjät voivat seurata kaupungin talouden kehitymistä mobiilisti kuukausittain päivittyvistä luvuista. Tavoitteiden toteutuminen päivitetään kolmesti vuodessa. Manuaalisesti tuotetun osavuosikatsausten julkistamista edeltänyt "kahden viikon ryntäily" on Törösen mukaan jäänyt historiaan. Havaittuihin poikkeamiin ehditään reagoimaan nopeammin kuin ennen.

Imatran taloushallinnon digitalisoiminen onnistui pitkälti yhden innostuneen ideanikkarin voimin, mutta nykyisin talous- ja rahoitussuunnittelupäällikkönä työskentelevä Törönen tietää, että pienissä kunnissa resurssit ovat vähissä. Pelle Pelottomien palkkaaminen on investointi, mutta ilman "luovaa hulluutta" kunta ei kehity, hän sanoo.

Toisaalta työntekijöistä jo löytyvän luovuuden esteiden rai-vaaminen ei maksa mitään. Esimerkiksi kun aletaan ideoida jotain ihan uutta, kritikoille pitää näyttää ovea, Törönen sanoo.

–Kehittäjäporukasta lentää pois heti, jos suusta tulee "ei voi".

Yhdenkin haavoittuvuuden löytämisellä voisi olla iso vaikutus, koska kunnat käyttävät usein samoja sovelluksia.

KANAVAT RUKI TIETOTURVA-AVULLE

Muutama vuosi sitten Solitan Cloud and Security Specialist **Iiro Uusitalo** valmisteli luentoa siitä, miten esimerkiksi Googlella voi etsiä digijärjestelmistä haavoittuvuuksia. Hän löysi vahingossa eräältä kunnalta haavoittuvuuden ja sitä kautta "vähän isompiakin" tietoturvaongelmia.

Uusitalo ilmoitti löydöstä Kyberturvallisuuskeskukselle, mutta ajatus jäi kytemään. Uusitalo on mukana Team ROTissa, valkohattuhakkereiden ryhmässä, joka auttaa organisaatioita kehittämään tietoturvaansa. Mitä jos Team ROT auttaisi kuntia? Yhdenkin haavoittuvuuden löytämisellä voisi olla iso vaikutus, koska kunnat käyttävät usein samoja sovelluksia.

Syntyi #kuntahaaste-kampanja: kunnat saivat hakea avoimesti mukaan, ja muutama valittiin hakkerien tietoturvasyyniin. Hakkerit löysivät kaikkiaan yhdeksän haavoittuvuutta, kolme niistä kriittisiä.

Uusitalon mukaan kuntien tietoturva on huonolla tolalla. Rahaa on vähän, järjestelmiä ei välttämättä ole testattu riittävän hyvin eikä kuntien palkkalistoilta yleensä löydy haavoittuvuuk-sien etsimiseen erikoistuneita henkilöitä.

Yksi isoimmista haasteista on Uusitalon mielestä kuitenkin jo se, ettei kunnissa usein ole edes kanavaa, johon löytyneestä tietoturvaongelmasta voisi ilmoittaa, ja ihmisiä on vaikea saada kiinni. Uusitalon mukaan kuntien kannattaisikin aloittaa ilmoituskanavan luomisesta ja miettiä prosessit valmiiksi. Vinkkejä löytyy Tietoturvailmoitus.fi-sivulta.

Etsimiseen voi myös kannustaa – esimerkiksi Espoon kaupunki on valjastanut tähän lukiolaisiaan. Edistyneempi versio olisi niin kutsuttu bug bounty -järjestely, jossa kunta maksaisi hakkeille aukkojen löytämisestä. Kunnilla on valtava määrä kriittistä dataa, joka ei saisi päätyä väärin käsiin, Uusitalo sanoo.

–Veikkaan, että bug bounty palvelisi koko yhteiskuntaa aika hyvin.

Sitä odotellessa Team ROTin hyväntekeväisyys saa jatko-osan nimeltään kouluhaaste, jossa kohderyhmänä ovat lu-kiot, ammattikoulut, ammattikorkeakoulut ja yliopistot.

KUVA: Petri Masti

Digihype on herättänyt myös huolta siitä, pysyvätkö kaikki kyydissä. Miten käy esimerkiksi ikääntyneiden ja vammaisten, kun sosiaali- ja terveystalv palveluja digitalisoidaan?

Hyvin, jos heidän osallistaminen vain pidetään mielessä palveluja kehitettäessä, sanoo Tampereen ammattikorkeakoulun sote-muutokseen erikoistunut lehtori ja asiantuntija **Taru Lehtimäki**.

–Hyvinkin iäkkäät ihmiset pystyvät ottamaan kantaa, jos menetelmä on suunniteltu sellaiseksi, että sillä on tarkoitus pystyä itse ottamaan kantaa asioihinsa.

Lehtimäki on ollut mukana hankkeissa, joissa on tarkasteltu sote-palvelujen digitalisaatiota erityisryhmien näkökulmista. Hänen mukaansa digipalvelujen kehittäminen esimerkiksi ikääntyneille tyssää usein jo ennakkoluuloihin siitä, ettei "meidän äiti" osaa käyttää tietokonetta tai älypuhelinia.

–Vähitellen alkaa olla aika hyvää näyttöä siitä, että ikäihmiset voivat olla joissain digitaalissa palveluissa jopa suurin käyttäjäryhmä. Eli meillä ei voi ikä kategorisoida.

Ikää huolestuttavampana tekijänä Lehtimäki pitää sitä, onko kaikilla varaa nettiyhteyden tai älypuhelimien.

Digitaalisuus voi tuoda myös vammaisille uudenlaisia osallistumisen mahdollisuuksia, jos esimerkiksi palveluja visualisoidaan kuvin. Puhumattakaan siitä, jos robotti oppii tulkitsemaan vammaista ja auttaa häntä ilmaisemaan itseään.

Lehtimäen mielestä on selvää, että erityisryhmät eivät ole kaupallisten toimijoiden näkökulmasta kiinnostavia.

–Meidän pitäisi nähdä kasvava volyyymi ja varmaan osittain julkisin rahoin pystyä tukemaan palveluiden kehittämistä ja

nimenomaan kantaa ottamisen mahdollisuutta.

Lehtimäki korostaa, että digitaaliset sote-palvelut eivät koskaan täysin korvaa perinteisiä, eikä se ole tarkoituskaan. Pitkällä tähtäimellä digitalisoiminen voi mahdollistaa perinteisten sote-palvelujen tuottamisen entistä paremmin, mutta ensin täytyy varmistaa, että resurssit riittävät jatkossakin edes nykyiseen tasoon, hän sanoo.

–Meillä ei ole sellaista vaihtoehtoa, että pidetään meidän hyvinvointipalvelumme sellaisina kuin ne ovat nyt. Siihen ei raha riitä eivätkä ihmiset.

Tästä huolimatta kuntien pitäisi Lehtimäen mukaan olla nyt kriittisiä digipalvelujen ostajia: arvioida niiden vaikuttavuutta ja käytettävyyttä tarkasti ja välttää tekemästä liian pitkiä sopimuksia, jotta kunnat pääsevät liittymään esimerkiksi tulevaisuuden maakuntien yhteisiin palveluihin.

–Kyllä kuntien näkökulmasta yhteistyössä on nyt voimaa.

KUVA:
Wilma Juusonen

IKÄ EI OLE
ONGELMA,
JOS NIIN
PÄÄTETÄÄN

DIGI MURTTAA MAANTIETEELLISIÄ RAJOJA

Uudenlaisesta yhteistyöstä on saatu hyviä kokemuksia kuntien rakentamisen lupapalveluissa, joista suurin osa kulkee nykyään Lupapisteen läpi.

Lupapiste on digipalvelu, jonka kautta voi hakea rakennetun ympäristön lupia ja hoitaa niihin liittyvän viranomaisasioinnin sähköisesti. Palvelu sai alkunsa valtakunnallisesta sähköisen asioinnin ja demokratian vauhdittamisohjelmasta. Nykyään kunnat ostavat palvelun Evoltalta, ja mukana on lähes 200 kuntaa.

Evoltan liiketoimintajohtaja **Ilkka Mattilan** mukaan vielä paperimaailmassa elävät ovat enimmäkseen pienimpiä kuntia, joissa lupahakemuksia tulee hyvin vähän. Vähänkään isommissa kunnissa keskitetyn palvelun hyöty tulee Mattilan mukaan siitä, että kaikki rakennuslupiin liittyvä tieto on saatavilla yhdessä paikassa ja asiakaspalvelu siten helpompi organisoida. Kustannushyötyjä saadaan esimerkiksi siitä, piirustusten käsittely ja arkistointi tehdään sähköisesti.

–Kaikki näkevät asiat, mitä siellä on keskusteltu, mitä materiaalia on toimitettu, mitä on luvattu ja pyydetty. Kaikki on siellä sen sijaan, että ne olisivat tarkastajien omissa sähköposteissa.

Lupapisteen kaltaisella digitaalisella yhteistyöllä on myös syvällisempiä, kuntien resurssien tehostamiseen liittyviä mahdollisuuksia. Mattila ottaa esimerkiksi Keski-Uusimaan, jonka kunnat ovat päättäneet tiivistää yhteistyötään rakennusvalvonnassa. Hyvinkää ja Järvenpää käytännössä jakavat jo työvoimaansa kummankin kiireen ja hankkeiden vaativuuden mukaan.

Evolta on kannustanut yhteistyöhön järjestämällä tapaamisia ja verkostofoorumia. Mattilan visiossa siintää jo aika, jolloin rakennuslupien käsittely ei seisautuisikaan heinäkuun lomaseingin takia.

–Ehkä jonain päivänä pystyttäisiin järjestämään se niin, että kunnat olisivatkin vähän eri aikaan lomilla ja pystyisivät hoitelemaan toistensa lupia.

Lempäälä sanoi kyllä digitalis

Lempäälässä kunnallisten palveluiden digiloikkaa ollaan harppaamassa yhdessä kuntalaisten kanssa. Palvelumuotoilun periaatteella toteutettujen työpajojen tuloksena on pystytty mallintamaan kuntalaisten tarpeita ja mielikuviteltu uutta palvelutarjontaa. Tulevaisuuden visiona siintää kuntalaisten verkkokauppa.

TEKSTI: Heidi Penttinen | KUVA: iStock

Elämyksellinen, yhteisöllinen, edelläkävijä – näin kuvaava henkilöstöjohtaja **Auli Nevantie** Tampereen kainalossa sijaitsevaa Lempäälän kuntaa. Lempäälä on 23 000 asukkaan elinvoimainen kotiseutu, joka houkuttelee asukkaikseen monipuolisesti erilaisia kuntalaisia ja erityisesti lapsiperheitä. Tasaisesti kasvava väkiluku vaatii Lempäälältä aktiivista otetta digitaalisten palveluiden kehittämiseen.

Kuntia ei kuitenkaan perinteisesti ole mielletty digitalisaation edelläkävijöiksi. Silti arjen toimivuudessa juuri kunnallisilla palveluilla on valtava merkitys. Lempäälässä aihe kirjattiin uuteen strategiaan, jonka ytimessä on ajatus kunnasta myönteisenä keskustelukumppanina. ”Kunta, joka sanoo kyllä” on Lempäälän palvelulupaus, jonka mukaisesti kunta haluaa olla laajasti kuntalaisten tavoitettavissa niin sähköisesti kuin kasvokkain.

– Haluamme olla ihmisen näköinen kunta. Tämä tarkoittaa jatkuvaa palveluiden kehittämistä ja järkeviä investointeja. Uhkapuheen sijaan päätimme keskittyä digitalisaation tarjoamiin mahdollisuuksiin. Periaatteemme on, etteivät sähköiset palvelut riistä kuntalaisilta kasvokkaiseen kohtaamiseen perustuvia palveluita. Päinvastoin: haluamme tarjota lempääläisille tärkeitä palveluita ympärivuorokautisesti sähköisesti ja panostaa niihin kohtaamisiin, joita todella tarvitaan, Nevantie kertoo.

Palvelumuotoilusta pontta uusille toimintatavoille

Lempäälässä strategiaa toteutetaan kokonaiskehittämisen mallilla, jolloin mukana on koko kuntakonsernin palvelut.

Käytännön suunnittelutyössä on hyödynnetty palvelumuotoilun tekniikoita, joiden keskiössä on asiakaslähtöisyys.

– Olennaista ei ole se, miten palvelut on aiemmin järjestetty. Sen sijaan pohdimme aidosti, miten ja millaisista palveluista kuntalaiset eniten hyötyvät ja missä nämä palvelut ovat saatavilla. Tämä on iso näkökulmamuutos perinteeseen lähestymistapaan, Nevantie sanoo.

Kunnan palvelut ovat yhteisiä palveluita, minkä vuoksi lempääläläiset otettiin alusta asti mukaan suunnitteluun. Keskustelua kuntalaisten kanssa käytiin tilaisuuksissa ja oppimiskahvila-tyyppisissä työpajoissa, joissa selvitettiin kuntalaisille tärkeitä sähköisten palveluiden elementtejä. Tarpeiden ja toiveiden perusteella syntyi muun muassa kohderyhmäkortteja, joiden avulla mallinnetaan kuntalaisten elämää ja mielikuvitellaan tulevaisuuden palveluita.

– Yhdessä tekeminen luo ymmärrystä ja läpinäkyvyyttä. Iso työ menee mönkään, jos palveluiden käyttäjät eivät ole mukana suunnittelussa. Yksi konkreettinen oppimme oli se, miten tärkeitä sähköiset palvelut ovat erityisryhmille, joille liikkuminen on vaikeaa, Nevantie kertoo.

aatiolle

Tulevaisuuden visiona kuntalaisten verkkokauppa

Kuten monissa muissakin Suomen kunnissa myös Lempäälässä digitalisaatio etenee pienin askelin. Samaan aikaan on pidettävä mielessä iso kuva ja pienet yksityiskohdat sekä huolehdittava siitä, että jokainen kuntalainen pysyy muutoksessa mukana. Se vaatii läsnäoloa, kohtaamisia ja oikeanlaista viestintää.

– Uusien palveluiden on lähtökohtaisesti tuotava kuntalaisille jotain uutta, esimerkiksi parempi palveluprosessi, läpinäkyvyyttä ja vuoropuhelua. Tästä lisäarvosta on myös viestittävä aktiivisesti, jotta palvelut alkavat herättää kiinnostusta. Pelkkä manuaalisen lomakkeen vieminen sähköiseen ympäristöön ei innosta ketään, sanoo Lempäälän kunnan digipäällikkö **Arto Mattila**.

– Digitalisoituminen ei ole ylhäältä johdettua, vaan se tapahtuu verkostoissa. Meillä kohtaamiset ja oppiminen tapahtuvat luontaisissa paikoissa, esimerkiksi yhdistysten kautta. Lempäälään on syntymässä kulttuuri, jossa kuntalaiset auttavat ja opastavat toisiaan. On ollut ilo huomata, miten joistain kuntalaisista on kuoriutunut digiaktiiveja, jotka toimivat myytinmurtajina ja omaehtoisesti opastavat muita palveluiden käytössä, Nevantie jatkaa.

Lempäälän digiremontti on aloitettu palveluista, joita kuntalaiset käyttävät eniten. Pienimuotoiseksi menestystarinaksi on noussut verkossa toimiva karttapohjainen palautekanava, jonka välityksellä kuka tahansa lempääläinen voi saada muutoksessa äänensä ja toiveensa kuuluviin. Yksi toivottu uudistus on ollut rakennuslupien sähköistäminen, joka on poikinut kuntalaisilta hyvää palautetta.

Lempäälässä digitalisaatio on vasta alussa, mutta Nevantien ja Mattilan haavelistalla siintää jo suurempi kokonaisuus, kuntalaisten verkkokauppa.

– Haluamme haastaa sen, mitä kunta tarkoittaa. Meille kunta ei ole vain sen tuottamat palvelut, vaan kaikki ihmiset, yritykset ja yhdistykset. Olemme rakentamassa yhteisöä, jonka kotipesä kuntalaisen verkkokauppa olisi. Sieltä löytyisivät kaikki palvelut, tieto ja mahdollisuudet helposti ja ilman, että kuntalaisen tarvitsisi tietää, mistä järjestelmästä tai hallintokokonaisuudesta mikäkin ratkaisu kumpuaa, Nevantie summaa.

”Pohdimme aidosti, miten ja millaisista palveluista kuntalaiset eniten hyötyvät ja missä nämä palvelut ovat saatavilla.”

Työnsien työvaiheiden poistaja

Rahoitusala on kulkenut etujoukoissa työn tehokkuuden ja digitalisoinnin kehittämisessä. Kehitysasiantuntija Walteri Vuorimaan tehtävänä on valjastaa ohjelmistorobotiikan suomat mahdollisuudet Kuntarahoituksen asiakkaiden ja osajien eduksi. Miehen intohimona on saada ihmisten aika ja osaaminen osumaan siihen, missä niitä eniten tarvitaan.

TEKSTI: Aija Kaijärvi | KUVA: Annukka Pakarinen

Kuntarahoituksessa on otettu viime vuosina isoja harppauksia järjestelmien kehittämisessä ja automatisoinnissa. Moni aiemmin manuaalinen työvaihe on siirtynyt historiaan ja leasingsopimuksia käsittelevä robotti Väinökin saanut jo muutaman kollegan. Yksi syy nopeaan edistykseen löytyy kehitysasiantuntija Walteri Vuorimaan työpöydän äärestä.

– Digitalisaation avulla toimintaa voidaan kehittää entistäkin sujuvammaksi ja keskittää ihmisten voimavarat siihen, missä niitä eniten tarvitaan ja mikä on jokaiselle mielekästä. Käytän aikaani siihen, että automatisoin ihmisiltä tylsiä työvaiheita pois, Walteri Vuorimaa kiteyttää.

Vuorimaan työsarka Kuntarahoituksessa käynnistyi opintojen ohella reilut kolme vuotta sitten. Isossa projektissa uusiin tiettyihin tuotteisiin ja back office -palveluihin liittyvät järjestelmät. Nykyisin Vuorimaalla on päävastuu ohjelmistorobotiikan kehittämisessä.

– Rahoitusalaan liittyy paljon sääntelyä, joka pitää huomioida, ennen kuin voidaan luottavaisin mielin ulkoistaa tehtäviä tekoälylle. Ensimmäiset isommat tekoälykokeilut tehdään lähitulevaisuudessa, ja ohjelmistorobotiikan puolella työn alla on muun muassa viranomaisraportointimme uudistaminen.

Pieni suuri vaikuttaja

Nuorelle osaajalle Kuntarahoitus on tarjonnut kiehtovan näköalapaikan rahoituksen ja yhteiskunnallisen toimijan maailmaan.

– Kuntarahoitus on yhtä aikaa pieni ja suuri. Joukkueena olemme pieni ja tiivis, mutta toiminnallamme on laaja vaikutus yhteiskuntaan. On hienoa olla mukana, kun isoja ja tärkeitä asioita tapahtuu, Vuorimaa sanoo.

Näköala toisenlaiseen yhteiskuntaan avautui viime vuonna, kun Vuorimaa vietti opintoihin liittyvän harjoittelujakson Intiassa. Maan kovimpaan MBA-kouluun on vuosittain yli 200 000 hakijaa, joista alle kolmesataa pääsee sisään.

– Kokemus oli mielenkiintoinen ja avasi itselleni uudenlaisen kuvan Intiasta. Kilpailu siellä on todella kovaa ja töitä tehdään paljon, osaamisessa olemme kuitenkin aivan samalla viivalla. Uskon, että voimme hyötyä toisistamme sen sijaan, että pelkäämme muiden vievän omat työmme.

KUKA?

Walteri Vuorimaa

- Kuntarahoituksessa syksystä 2015
- Tekee gradua Aalto-yliopiston kauppakorkeakouluun, jossa pääaineena tietojärjestelmät ja management science.
- Kotoisin Jyväskylästä, mistä tie on vienyt Lahden kautta Helsinkiin.
- Intohimo koneoppimiseen ja analytiikkaan täyttää myös vapaa-ajan.
- Opintojen ja tietokoneen äärestä miehen saavat irtautumaan maailmalle suuntautuvat seikkailut, seuraavaksi suunnitteilla klassinen road trip Keski-Eurooppaan.
- Yöpöydällä kahlattavana **Tolstoin Sota ja rauha**.

Energiatehokkuu

kutistavat kuntien käyttömenoja ja päästöjä

Kunnat ovat ratkaisevassa asemassa ilmastonmuutoksen torjunnassa, sillä julkisen sektorin päästöistä merkittävä osa tapahtuu kunnissa. Paitsi suunnittelun ja luvituksen kautta, kunnat voivat alentaa päästöjä tehokkaasti myös omassa toiminnassaan energiatehokkuutta lisäämällä. Energiatehokkuustoimet tuovat säästöjä myös kuntien käyttömenoihin ja maksavat itsensä takaisin usein jo alle kymmenessä vuodessa.

TEKSTI: **Noora Westerholm** | KUVAT: **iStock**

Uusustoimet

Suomi sitoutui Pariisin ilmastopöytäkirjassa vähentämään päästöjään vuoteen 2030 mennessä vähintään 39 prosentilla vuoden 2005 tasosta. Kunnat ovat merkittävässä roolissa sopimuksen täytäntöönpanossa, sillä kaikki päästöt tapahtuvat kunnissa.

Merkittävä osuus valtakunnallisista kasvihuonekaasuista on peräisin energiantuotannosta ja kulutuksesta, jonka vuoksi energiatehokkuuden parantaminen on ilmasto- ja energiapolitiittisten tavoitteiden kannalta yksi keskeisimmistä osa-alueista.

Julkisella sektorilla energiaa kuluttavat etenkin rakennusten lämmitys, valaistus ja vesi. Lisäämällä kiinteistöjen energiatehokkuutta kunnat voivat vähentää päästöjä nopeasti.

– Uudessa rakennuskannassa energiatehokkuus huomioidaan jo heti suunnittelusta alkaen, mutta rakennuskanta uudistuu hitaasti. Siksi tärkein keino energiatehokkuuden lisäämiseen on olemassa olevien rakennusten energiakorjaukset, kertoo Kuntaliiton energia-asiantuntija **Vesa Peltola**.

Suuria energiatehokkuuden parantajia ovat esimerkiksi rakennusten ilmanvaihdon ajanmukaistaminen, vedenkulutuksen ja valaistuksen sekä lämmitysverkon säädöt ja ohjaus.

– Joskus myös pieniltäkin tuntuvat säätötoimenpiteet voivat vaikuttaa energiankulutukseen merkittävästi. Myös valaistuksen uusiminen led-valoihin tai pysäköintipaikkojen lämpötilojen aikaohjaus voi tuottaa ilmeisiä energiasäästöjä, Peltola muistuttaa.

Energiatehokkuusinvestointeja ei kannattavaa lykätä

Monissa kunnissa on Peltolan mukaan tehty paljon hyviä kiinteistöjen energiatehokkuutta lisääviä toimia. On kuitenkin myös paikkakuntia, joissa työ on vasta alussa.

Motivan tilastojen¹⁾ mukaan vuosina 1992–2015 käynnistyneissä kuntasektorin energiankatselmukskohteissa energiansäästöpotentiaali oli lämmitysenergian osalta keskimäärin 15 prosenttia, sähkön osalta 5,5 prosenttia ja vedenkulutuksen osalta 6,5 prosenttia.

– Useissa kunnissa energiatehokkuustyö saattaa jäädä muiden kiireellisten toimien tai investointitarpeiden jalkoihin, Peltola arvioi.

Esimerkiksi monella kunnalla on syntynyt vuosien saatossa korjausvelkaa, jonka selättäminen vaatii mittavia peruskorjauksia. Peruskorjauksen yhteydessä olisi kuitenkin järkevää toteuttaa myös energiatehokkuutta lisääviä korjaustoimenpiteitä.

– Energiatehokkuustoimet vaativat toki investointeja ja vaikuttavat kunnan käyttömenoihin, mutta maksavat yleensä itsensä takaisin pienentyneinä energiakuluina usein jo alle viidessä vuodessa. Pitkällä aikavälillä niistä syntyy hyötyä paitsi ympäristölle myös kunnille, huomauttaa Kuntarahoituksen leasing- ja myyjäyhteistyöstä vastaava apulaisjohtaja **Juha-Pekka Ketola**.

¹⁾ Motiva: Säästöpotentiaali palvelusektorilla: motiva.fi/ratkaisut/energiakatselmustoiminta/tem_n_tukemat_energiakatselmuksset/tilastotietoa_katselmuksista/saastopotentiaali_palvelusektorilla

Kuntarahoitus auttaa tytäryhtiönsä Inspiran kanssa kuntia arvioimaan investointiensä kannattavuutta. Ketola korostaa, että euromääräisten prioriteettien ohella kunnan kannattaisi tarkastella investoinneissaan myös sitä, mitä niillä saadaan aikaan.

– Jos katsotaan vain taloudellista vaikuttavuutta, energiatehokkuushankkeet jäävät usein isojen investointien jalkoihin. Tällöin ne tulevat usein liian helposti torpatuiksi talouspäätöksiä tehtäessä, hän pohtii.

Kuntarahoitus tukee kuntien energiatehokkuustoimia muun muassa tarjoamalla investointeihin tavanomaista lainaa edullisempaa vihreää rahoitusta, jota kunnat voivat hakea ympäristölle ystävällisiin hankkeisiin.

– Vihreä rahoitus on mahdollista yhdistää myös leasingrahoitukseen, joka on perinteistä lainaa joustavampaa ja soveltuu täten paremmin pienimuotoisiin investointeihin, Ketola kertoo.

Vapaaehtoisuudella parempia tuloksia

Toisin kuin monissa muissa EU-maissa, Suomessa kuntien energiatehokkuustoimet perustuvat pitkälti vapaaehtoisuuteen. Kunnat voivat halutessaan liittyä mukaan kunta-alan energiatehokkuussopimukseen. Käytännössä energiatehokkuussopimukseen liittyvä kunta sitoutuu energiatehokkuuden jatkuvaan parantamiseen ja asettaa vähintään 7,5 % energiansäästötavoitteen vuoteen 2025.

– Olemme Suomessa lähteneet siitä, että vapaaehtoisuudella saavutetaan parempia tuloksia. Kunnat voivat

sopimuksen nojalla toteuttaa niitä energiatehokkuustoimia, jotka ovat kullekin sopivia ja tarkoituksenmukaisia. Sopimuksen piirissä on jo noin 70 prosenttia kunnista asukasmäärällä mitattuna. Lisää liittyjiä silti tarvitaan, Peltola painottaa.

Käytännössä energiatehokkuussopimukseen liittyvä kunta sitoutuu energiatehokkuuden jatkuvaan parantamiseen. Kunta laatii toimintasuunnitelman, johon voi sisältyä esimerkiksi energiakatselmuksia. Energiakatselmuksissa kartoitetaan kohteen energiankäyttö ja tehdään toimenpide-ehdotuksia sen tehostamiseksi tuleville vuosille. Toimenpiteiden ja tavoitteiden toteutumista seurataan ja niistä raportoidaan.

Automatisaation ja tekoälyn kehittyminen helpottavat reaaliaikaista seuranta ja hyötyjen konkretisointia.

– Digitalisaation kautta saamme aiempaa helpommin keskeistä tietoa energiankulutuksesta. Kaikkea mitä voidaan mitata, voidaan myös entistä paremmin ohjata ja johtaa, Peltola painottaa.

Peltola muistuttaa, ettei energiatehokkuus ole kunnan muusta toiminnosta erillinen osa-alue, joka annetaan asialle vihkiytyneen virkamiehen harteille, vaan sen tulisi olla osa kunnan johtamisjärjestelmää.

– Energiatehokkuus pitäisi huomioida kunnan kaikissa toiminnoissa hankinnoista lähtien. Näin kaikki mahdollisuudet energiankäytön tehostamiseksi tulevat hyödynnettyä ja saadaan aikaan parempaa vaikuttavuutta, hän summaa.

Lisätietoa: ilmasto-opas.fi

Digitalisaatio vaatii uudenlaista kulttuuria

Digitalisaatio mahdollistaa uudenlaisia innovaatioita ja palveluita sekä voi luoda kilpailuetua. Kuntarahoituksessa olemme jo saaneet viitteitä sen tarjoamista uudenlaisista mahdollisuuksista Apollon ja sen Talousennuste-sovelluksen kautta. On ollut ilo seurata yhtiön kehitystä, yhdessä tekemistä ja intohimoa, jolla nämä palvelut ovat syntyneet. Uskonkin, että tämä on vasta pintaraapaisu siitä, mitä on vielä tulossa.

Kaikki tämä edellyttää myös uudistumista. Muutos voi olla suuri myös asiakkaillemme, jotka saavat uudenlaisia tapoja asioida kanssamme. Yhtä lailla olemme Kuntarahoituksessa matkalla, joka vaatii meitä muuttamaan pintaa syvemmillä. Kuljettava polku on meille yhtä aikaa mutkainen ja innostava, eikä eksymiseltä ja harha-askeliltakaan pystytä välttymään.

Asiakaskeisyys on arvo, joka ohjaa kaikkea tekemistämme ja päätöksentekoaamme. Kun kehitämme digitaalisia palveluitamme, meille on tärkeää varmistaa, että asiakkaidemme todelliset tarpeet ohjaavat kehitystä oikeaan suuntaan. Yhteisessä kehittämisessä ja asiakasymmärryksen kasvattamisessa meillä on vielä paljon opittavaa, mutta olemme ottaneet askeleita oikeaan suuntaan.

Yksi esimerkki asiakaskeisistä kehittämisestä on syksyllä 2018 järjestämämme innovaatiokiihdyttämö, jossa lähes 30 kuntarahoituslaista ideoi ratkaisuja asiakkaiden tunnistettuihin ongelmiin asiakaskeisistä palvelumuotoilumenetelmiä hyödyntäen. Keskeinen osa innovointia oli validoida tunnistettuja ongelmia ja ratkaisuja todellisilla asiakkailla. Innovaatiokiihdyttämö tuotti uusia toteutuskelpoisia palvelukonsepteja, joita tullaan toteuttamaan tämän vuoden aikana. Myös innovaatiointimintaa tullaan varmasti jatkamaan.

Innovaatiokiihdyttämössä hyödynnetyt uudenlaiset työskentelytavat herättivät suurta innostusta Kuntarahoituksen henkilöstön joukossa. Työskentely moniosavissa tiimeissä avasi uusia näkökulmia ja tarjosi luontevan tavan jakaa ajatuksia ja osaamista. Avoin ja yhteistyötä tukeva ilmapiiri mahdollisti uusien innovatiivisten ratkaisujen syntymisen. Näitä asioita

ja tällaista toimintatapaa meidän tulisi pystyä edistämään ja vahvistamaan kaikessa tekemisessämme, jotta pystymme toteuttamaan missiotamme rakentaa vastuullisesti parempaa tulevaisuutta yhdessä asiakkaidemme kanssa.

Toimimme alalla, jolla on pitkät perinteet, ja jossa luottamus ja riskienhallinta ovat ensiarvoisen tärkeitä. Olemme tekemisissä suurten ja kriittisten asioiden kanssa. Huolellinen analysointi ja suunnittelu ovat meillä kaiken keskiössä. Tällaiseen toimintaympäristöön ei digitalisaation edellyttämä rohkean kokeilemisen ja suunnanmuutokset mahdollistava kulttuuri synny yhdessä yössä. On löydettävä oma tapaa johtaa kulttuuria, jossa kollegaa kannustetaan testaamaan ja kokeilemaan rohkeasti epätavallisia ideoita.

Pienet nopeat kokeilut vievät asioita nopeammin eteenpäin, ja auttavat ihmisiä sitoutumaan muutoksiin pala palalta. Toisaalta vaatii rohkeutta näyttää keskeneräistä ja pyytää siihen palautetta. Kun asioita katsoo hieman pidemmässä aikaperspektiivissä, huomaan että olemme ottaneet kokeilemisen kulttuurin suhteen huomattaviakin askeleita. Uskallamme jo rohkeasti kysyä palautetta vielä keskeneräisiin asioihin ja toisaalta antaa kannustavaa ja kehittävää palautetta.

Digitalisaatio ei tarkoita vain digitaalisia palveluita hienoine käyttöliittymineen. Se tarkoittaa muutosta asiakkaiden toiminnassa ja sisäisissä toimintatavoissa. Tukeeseen se vaatii uudenlaisia käytäntöjä ja toimintatapoja kehittää asioita. Keskiössä ovat yhteistyö ja yhdessä tekeminen, sekä asiakkaiden kanssa että yrityksen sisällä. Ennen kaikkea digitalisaatio vaatii uudenlaista kulttuuria. Kulttuuria, jossa innostetaan ihmiset mukaan kokeilemaan ja tarjotaan vaikutusmahdollisuuksia. Etenemme pienin, mutta vaikuttavin askelin.

Hanna Rantonen

Kirjoittaja työskentelee Kuntarahoituksessa liiketoiminnan kehitystehtävissä.

KUVA: Annukka Pakarinen

KUNTAPÄÄTTÄJÄ ODOTAMME, ETTÄ...

Miten nuoret haastoivat
suomalaiskuntien johtoa
Helsingin ilmastokokouksessa?

Lue haasteesi osoitteessa
huomisentekijat.kuntarahoitus.fi/meidanilmasto

#HUOMISENTEKIJÄT #MEIDÄNILMASTO